

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Факультет економіки моря

Кафедра фінансів

«Допущений до захисту»
Завідувач кафедри фінансів
_____ Георгій Рогов
« ____ » _____ 2022 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»
на тему: «Оцінка ліквідності та фінансової стійкості підприємства»

Виконала студентка 4441 групи

_____ Іваненко В.О.
(підпис) (П.І.Б.)

Керівник роботи

к.е.н. доцент
_____ Зінченко А.І.
(підпис) (П.І.Б.)

м. Миколаїв 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова****Факультет економіки моря**Кафедра фінансівСпеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхуванняОсвітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»**ЗАТВЕРДЖУЮ****Гарант освітньої програми**

доцент, к.е.н. Пащенко О.В.

(підпис)

«___» _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ**НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ****на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»**Студенту Іваненко Валерії Олександрівні1. Тема роботи «Оцінка ліквідності та фінансової стійкості підприємства»Керівник роботи к.е.н. доцент Зінченко А.И.Затверджені наказом ректора № 245-уч від “26” квітня 2022 рік2. Термін подачі роботи 13 червня 2022 року3. Вихідні дані до роботи нормативні і законодавчі акти, матеріали державної статистичної звітності, відомчі постанови, інструкції та положення, матеріали монографій, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.4. Перелік питань, що належать до розробки (найменування розділів) Теоретична сутність ліквідності та фінансової стійкості підприємства, Оцінка фінансової стійкості і ліквідності підприємства «Юність», Удосконалення методів управління фінансовою стійкістю і ліквідністю підприємства.5. Перелік презентаційних матеріалів: Фактори, які впливають на збільшення або зменшення ліквідності підприємства ;Класифікація факторів, що

впливають на фінансову стійкість підприємства; Показники фінансової ліквідності підприємства «Юність»; Оцінка фінансової стійкості підприємства «Юність»; Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості підприємства «Юність» протягом 2018-2020 років; Дерево цілей; Структура підприємства «Юність» та його штатний розклад за завданням.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата			Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв			Завдання видав	Завдання прийняв
IV	Мозговий А.М.						

7.Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Номер	Назва етапів роботи	Терміни виконання етапів роботи	Примітка
1	Визначення керівника роботи та узгодження теми		
2	Складання змісту та узгодження з керівником		
3	Вивчення літературних джерел		
4	Збір та систематизація інформації за темою роботи		
5	Розробка теоретичного розділу		
6	Розробка аналітичного розділу		
7	Розробка проектного розділу		
8	Розробка спеціального розділу		
9	Розробка вступу, висновків, списку джерел		
10	Розробка презентації та доповіді		

Студент _____
(підпис)

Іваненко В.О.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Зінченко А.І.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ ДО БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ.....	2
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ ЛІКВІДНОСТІ ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1 Сутність і завдання аналізу фінансового стану підприємства контексті оцінки ліквідності та фінансової стійкості	7
1.2 Сутність ліквідності підприємства	10
1.3 Сутність фінансової стійкості підприємства та проблеми її вдосконалення.....	14
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ І ЛІКВІДНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА «ЮНІСТЬ».....	22
2.1 Коротка характеристика підприємства.....	22
2.2 Оцінка ліквідності.....	26
2.3 Оцінка фінансової стійкості.....	29
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКОСТЮ І ЛІКВІДНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	33
3.1 Запровадження заходів щодо поліпшення ліквідності підприємства.....	33
3.2 Розробка заходів щодо підвищення фінансової стійкості підприємства «Юність».....	35
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ І НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	40
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	51

ВСТУП

Актуальність теми. Оцінка фінансового стану підприємства – це комплексне дослідження всіх сторін його фінансової діяльності з використанням відповідних джерел інформації, вивчення та вимір факторів, причин та резервів, оцінки роботи і співставлення її результатів з витратами, узагальнення результатів оцінки і розробка необхідних заходів. Ця проблема має народногосподарське та соціальне значення, оскільки життєвий рівень громадян України, соціальний мир та злагода у суспільстві визначається стійким фінансовим станом підприємств, а нестійкий фінансовий стан та банкрутство підприємств породжують безробіття, низький рівень життя та соціальну напругу у суспільстві, конфлікти між роботодавцями та найманою робочою силою. Оцінка фінансового стану, будучи комплексною, є складною проблемою. Проблема визначення фінансового стану завжди була актуальною і посідала вагоме місце серед напрямків економічних досліджень. Особливої гостроти вона набула при становленні ринкового устрою нашої держави.

Метою кваліфікаційної роботи є розробка методів управління фінансовою стійкістю підприємства

Об'єктом дослідження є процес зміни фінансового стану підприємства.

Предметом роботи є методи управління ліквідністю і фінансовою стійкістю швейного підприємства «Юність».

Відповідно до сформульованої мети були поставлені та розв'язані наступні **завдання**

- розглянути сутність і завдання аналізу фінансового стану підприємства;
- з'ясувати сутність ліквідності підприємства.
- розкрити сутність фінансової стійкості підприємства та проблеми її вдосконалення.
- розібрати коротку характеристику підприємства;
- проаналізувати сутність ліквідності підприємства;

- окреслити оцінку фінансової стійкості;
- запропонувати запровадження заходів щодо поліпшення ліквідності підприємства;
- дослідити розробку заходів щодо підвищення фінансової стійкості підприємства «Юність»;

Методи дослідження – у процесі дослідження використовувалися методи конкретного й абстрактного – для вивчення принципів, механізмів та інструментів фінансового стану, математичні та графічні методи – для аналізу фінансового стану підприємства; методи синтезу, аналізу та узагальнення – для формування шляхів покращення напрямів фінансового стану підприємства.

Інформаційною базою виступали навчальні посібники, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених стосовно дослідження оцінки фінансової стійкості підприємства та ліквідності підприємства, фінансова звітність підприємства «Юність».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ ЛІКВІДНОСТІ ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність і завдання аналізу фінансового стану підприємства в контексті оцінки ліквідності та фінансової стійкості

Фінансовий стан підприємства в короткостроковій перспективі характеризується такими показниками як ліквідність, платоспроможність і фінансова стабільність (стійкість).

Ліквідність — це мобільність підприємства, його спроможність (при виникненні будь-яких обставин) за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел оперативно отримувати резерви платіжних коштів, необхідних для погашення боргів, і постійно, на будь-який момент часу, підтримувати рівновагу між обсягами і термінами перетворення активів в грошові кошти і обсягами і термінами погашення зобов'язань.

Платоспроможність — це можливість підприємства своєчасно здійснювати платежі за рахунок обертання активів в наявні грошові кошти для погашення у будь-який момент своїх короткострокових зобов'язань перед кредиторами.

Основними ознаками платоспроможності є наявність в достатньому обсязі коштів на поточному рахунку і відсутність простроченої кредиторської заборгованості. В процесі аналізу досліджується поточна і перспективна платоспроможність.

Фінансова стійкість — це стан активів підприємства, що гарантує йому постійну платоспроможність. Фінансова стабільність підприємства є однією з найважливіших характеристик його фінансового стану. Вона залежить від структури зобов'язань підприємства і характеризується співвідношенням власного і залученого капіталу. [9]

Фінансова стійкість характеризується станом фінансових ресурсів, їх розподілом і використанням, що забезпечує розвиток організації на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності.

Основними завданнями аналізу фінансового стану підприємства є:

- оцінка ступеня ліквідності оборотних активів підприємства;
- оцінка ліквідності балансу підприємства;
- оцінка рівня платоспроможності підприємства в короткостроковому періоді;
- формування інформації про політику, що проводиться господарюючим суб'єктом задля підтримки необхідного рівня платоспроможності;
- оцінка перспектив розвитку і розробка рекомендацій з усунення чинників, що несприятливо впливають на платоспроможність.
- всебічна оцінка формування і використання фінансових ресурсів підприємства;
- оцінка рівня забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами;
- оцінка рівня забезпеченості підприємства власними коштами;
- узагальнення аналізованої інформації для формулювання висновків про платоспроможність підприємства;
- прогнозування потреб у фінансових ресурсах на основі розробки моделей фінансової стійкості при різноманітних варіантах розвитку економічної ситуації.

Першочерговий завданням фінансової служби підприємства є фінансовий контроль за виконанням планів та завдань по випуску високорентабельної, конкурентоспроможної продукції за зниженням витрат на виробництва, запровадження режиму економії матеріальних ресурсів та управління виробництвом.

Основним джерелом інформації для аналізу ліквідності платоспроможності підприємств є форма №1 «Баланс». Інформаційною базою

для аналізу фінансової стійкості підприємств є дані бухгалтерської звітності, документація управлінського обліку, статистичні й галузеві дані.

До основних методів аналізу фінансового стану відносять:

- горизонтальний, тобто визначення абсолютних і відносних змін величин різних статей балансу за певний період;
- вертикальний - обчислення питомої ваги окремих статей у підсумку балансу, тобто визначення структури активів і пасивів на певну дату;
- трендовий полягає у зіставленні величин балансових статей за кілька років для виявлення тенденцій, що переважають у динаміці показників;
- коефіцієнтний зводиться до вивчення рівнів і динаміки відносних показників фінансового стану, які вираховують, як співвідношення величин балансових статей чи інших абсолютних показників одержаних на основі звітності і даних бухгалтерського обліку. За аналізу фінансових коефіцієнтів їх значення зіставляють з базовими величинами, а також вивчають динаміку за звітний період і за кілька суміжних звітних періодів.

Головною метою аналізу фінансового стану є своєчасне виявлення та усунення недоліків у фінансовій діяльності підприємства і пошук резервів зміцнення фінансового стану підприємства та його платоспроможності. [10]

Фінансовий стан підприємства не може бути стійким, якщо воно не отримує прибутку у розмірах, що забезпечують необхідний приріст фінансових ресурсів спрямованих на зміцнення матеріально-технічної бази підприємства та їх соціальної сфери.

Першочерговий завданням фінансової служби підприємства є фінансовий контроль за виконанням планів та завдань по випуску високорентабельної, конкурентоспроможної продукції за зниженням витрат на виробництва, запровадження режиму економії матеріальних ресурсів та управління виробництвом.

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої комерційної і фінансової діяльності, що вищі показники виробництва і реалізації продукції робіт і послуг, нижча їх собівартість, то вища

рентабельність і вищий прибуток, то кращим є фінансовий стан підприємства. І навпаки, у результаті недовиконання плану з виробництва і реалізації відбувається підвищення собівартості продукції, робіт, послуг, зменшення виторгу і суми прибутку і, як наслідок, - погіршення фінансового стану підприємства його платоспроможності.

В об'єктивній оцінці фінансового стану зацікавлені всі користувачі бухгалтерської (фінансово) звітності, які в Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку об'єднані в три основні групи, а саме:

- особи, які безпосередньо займаються бізнесом на даному підприємстві;
- особи, які не працюють на підприємстві, але мають пряму фінансову зацікавленість у даному бізнесі (наприклад, власники акцій);
- особи, які мають не пряму фінансову зацікавленість у даному бізнесі, тобто податкові служби, фондові біржі, що займаються купівлею-продажем цінних паперів, органи, які контролюють ціни, експорт і імпорт, профспілки, преса та інші.

Залежно від інформаційного забезпечення та поділу на різні групи користувачів у вивченні окремих питань аналізу фінансового стану останній поділяється на внутрішньогосподарський та зовнішній фінансовий стан підприємства.

Фінансовий стан будь-якого підприємства виражається у співвідношенні структур його активів і пасивів, тобто засобів підприємства і їх джерел.

1.2 Сутність ліквідності підприємства

Найважливішим показником фінансового стану підприємства є ліквідність, сутність якої полягає в можливості підприємства в будь-який момент розрахуватися за своїми зобов'язаннями (пасивам) за допомогою (за рахунок) майна (активів), яке є на балансі, тобто в тому, як швидко підприємство може продати свої активи, отримати грошові кошти і погасити заборгованість перед постачальниками, і банком щодо повернення кредитів,

перед бюджетом та позабюджетними централізованими фондами із сплати податків та платежів, перед працівниками з виплати заробітної плати тощо.

Ліквідність суб'єкта господарювання визначається відношенням вартості ліквідного майна, тобто активів, які можуть бути використані для оплати заборгованостей, до короткострокової заборгованості. По суті, ліквідність суб'єкта господарювання є ліквідністю його балансу. Ліквідність же балансу підприємства характеризує зв'язок можливості продажу його активів з одночасною оплатою пасивів.

Ліквідність балансу визначається рівнем покриття зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких на грошові кошти відповідає строку погашення зобов'язань.

Залежно від того, якими платіжними коштами підприємство може погасити свої зобов'язання, розраховують кілька показників ліквідності (платоспроможності).

За економічною природою ліквідність характеризує здатність підприємства виконувати свої короткострокові (поточні) зобов'язання за рахунок своїх поточних активів. Підприємство вважається за ліквідне, якщо його поточні активи перевищують поточні зобов'язання [1]. Для розрахунку одиничних фінансових коефіцієнтів ліквідності оборотні активи групуються по ступеню ліквідності (здатності трансформуватися в грошові кошти), що характеризує терміновість виконання підприємством поточних зобов'язань.

Ліквідність можна характеризувати з двох боків. По-перше, це величина, зворотна у відношенні до часу, необхідного для швидкого продажу активу за певною ціною. По-друге, це сума, яку можна за нього отримати. Вони, безумовно, взаємопов'язані: для отримання високої ціни за товар (актив) потрібно більше часу; для прискорення процесу реалізації необхідно знизити ціну.

Крім того, виділяють наступні види ліквідності:

- поточна ліквідність – це відповідність між розміром дебіторської заборгованості, грошових активів підприємства і кредиторською заборгованістю товарного та нетоварного характеру;

- термінова ліквідність – це здатність підприємства до погашення зобов'язань у випадку його ліквідації;

- недостатня ліквідність – це неможливість підприємства повністю розрахуватися з боргами навіть за умови надання йому вигідних комерційних можливостей, знижок;

- високий рівень недостатності ліквідності – підприємство неспроможне погасити свої поточні борги і зобов'язання, що може привести до його неплатоспроможності і банкрутства.

Ступінь ліквідності визначається тривалістю часового періоду, впродовж якого ця трансформація може бути здійснена. Чим коротший період, тим вища ліквідність цього виду активів. Слід зауважити, що в складі поточних активів є такі їх елементи, які можна швидко продати, але зі значною знижкою в ціні. До таких елементів відносять виробничі запаси, при реалізації яких підприємство отримує 40 і менше відсотків від їх облікової вартості.

У зв'язку з цим ліквідність необхідно розглядати:

- 1) як час, необхідний для продажу активів;
- 2) як суму, одержану від продажу активу.

Ліквідність балансу виражається в ступені покриття боргових зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких у грошову готівку відповідає строку погашення платіжних зобов'язань. Ліквідність балансу досягається встановленням рівності між зобов'язаннями підприємства та його активами.

Ліквідність підприємства це мобільність підприємства, його спроможність (при виникненні будь-яких обставин) за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел оперативно вишукувати резерви платіжних коштів, необхідних для погашення боргів, і постійно, на будь-який момент часу,

підтримувати рівновагу між обсягами і строками перетворення активів у грошові кошти та обсягами і строками погашення зобов'язань.

Тобто це здатність покривати зобов'язання активами, строк перетворення яких у грошову форму відповідає строку погашення зобов'язань. Ліквідність означає безумовну платоспроможність підприємства і передбачає постійну тотожність між його активами та зобов'язаннями одночасно за загальною сумою, термінами перетворення активів у гроші та термінами погашення зобов'язань.

Для власників підприємства недостатня ліквідність може означати зменшення прибутковості, втрату контролю та часткову або повну втрату вкладень капіталу. У випадку, коли власники несуть необмежену відповідальність, їх збитки можуть навіть перевищити початкові вкладення.

Для кредиторів недостатня ліквідність боржника може свідчити про затримку у сплаті процентів та основної суми боргу. Поточний стан ліквідності підприємства може також вплинути на відносини з покупцями (клієнтами) та постачальниками товарів та послуг. Такі зміни можуть призвести до неспроможності підприємства виконати умови контрактів та призвести до втрати зв'язків з постачальниками.

Ось чому ліквідності надається таке важливе значення. Якщо підприємство не може погасити свої поточні зобов'язання по мірі того, як настає строк їх оплати, його подальше існування ставиться під сумнів. Це відсуває всі інші показники діяльності підприємства на другий план. [2]

Як було зазначено вище, під ліквідністю розуміють здатність цінностей легко перетворюватися в грошові кошти, тобто абсолютно ліквідні активи, а ступінь ліквідності визначається тривалістю часового періоду, впродовж якого ця трансформація може бути здійснена. Чим коротший період, тим вищою є ліквідність даного виду активів.

У табл. 1 наведено фактори, які впливають на збільшення або зменшення ліквідності підприємства.

Таблиця 1

Фактори, які впливають на збільшення або зменшення ліквідності
підприємства

Фактори, що впливають на збільшення ліквідності	Фактори, що впливають на зменшення ліквідності
•одержання довгострокового кредиту	•погашення довгострокових позик
•інвестування капіталу	•грошові виплати
•прибутки	•збитки
•амортизаційні відрахування	•податки на дохід від оцінки активів
•скорочення дебіторської заборгованості	•інвестиції в основні засоби
•повернення наданих позик	•погашення короткострокових кредитів
•продаж необоротних активів	•використання резервних фондів

Отже, на сьогодні існують різні визначення сутності ліквідності, проте під нею розуміють здатність та швидкість перетворення оборотних активів у грошові кошти з метою погашення поточних зобов'язань як у міру надходження термінів їх сплати, так і прострочених боргів. Питання аналізу ліквідності є досить актуальними для вітчизняних підприємств в сучасних умовах розвитку.

1.3 Сутність фінансової стійкості підприємства та проблеми її вдосконалення

Фінансова стійкість підприємства - це більш узагальнена характеристика фінансового стану підприємства, яка в певній мірі включає показники ліквідності та платоспроможності. Разом із тим, існує своя система критеріїв оцінки фінансової стійкості, яку підприємства використовують для оцінки надійності партнерів в господарських стосунках.

Аналіз фінансової стійкості на певну дату дозволяє встановити, наскільки раціонально підприємство керує власними та запозиченими коштами на протязі періоду, який передував цій даті. Важливо, щоб стан джерел власних та запозичених коштів відповідав стратегічним цілям розвитку підприємства, адже недостатня фінансова стійкість може призвести до його неплатоспроможності, тобто відсутності грошових коштів, що необхідні для розрахунків з внутрішніми та зовнішніми партнерами, а також державою. Одночасно наявність значних залишків вільних грошових коштів ускладнює діяльність підприємства за рахунок іммобілізації в надлишкові матеріально-виробничі запаси та витрати.

Достовірна оцінка фінансового стану підприємства дуже важлива для формування правильних висновків, прийняття адекватних рішень та визначенні резервів поліпшення фінансового стану підприємства. Для акціонерів, інвесторів, кредиторів вона дає можливість оцінити не тільки доходність вкладених коштів, але і достатність власного капіталу для подальшого розвитку, а також наявність джерел для погашення позикових коштів. [3].

Фінансова стійкість передбачає здатність підприємства зберігати заданий режим функціонування за найважливішими фінансово-економічними показниками. Вона може розглядатися як результуюча категорія, що характеризує рівень стійкості роботи підприємства, його здатність забезпечити стабільні техніко-економічні показники й ефективно адаптуватися до змін у зовнішньому оточенні та внутрішньому середовищі. Рівень фінансової стійкості впливає і на можливості підприємства. Визначення меж фінансової стійкості належить до найбільш важливих економічних проблем, тому що недостатня фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності підприємства й відсутності засобів для розвитку виробництва, а надлишкова буде перешкоджати розвитку, формуючи на підприємстві зайві запаси і резерви.

Фінансова стійкість має характеризуватися таким станом фінансових ресурсів, який відповідає вимогам ринку, а їхній розподіл і використання мають забезпечувати розвиток підприємства на основі зростання прибутку й капіталу при збереженні платоспроможності в умовах допустимого рівня ризику. Зміна ж стану ресурсів у фінансово стійкого підприємства не повинно призвести до зміни обраної ним стратегії. [2].

Фінансовий стан підприємства залежить від співвідношення власних і позикових коштів, від оптимальності структури активів підприємства. Оцінку фінансової стійкості підприємства проводять за допомогою двох методів: коефіцієнтного та порівняльного. Останній базується на коефіцієнтному, бо показники аналізованого підприємства можна по-рівнювати із загальноприйнятими нормативами, з аналогічними даними за попередні роки для вивчення тенденцій поліпшення або погіршення фінансового стану підприємства (тобто в динаміці), з аналогічними даними інших підприємств, що дає змогу виявити сильні й слабкі сторони підприємства та його можливості. До погіршення фінансового стану призводить наявність наднормових запасів товарно-матеріальних цінностей, незаплановані витрати, дебіторська заборгованість несплачена в строк, та інше. [1].

Стійкість фінансового стану може бути підвищена шляхом визначення оптимального розміру обігового капіталу і структури пасивів; прискорення оборотності капіталу в поточних активах, у результаті чого відбудеться відносно його скорочення на гривню обороту; обґрунтованого зменшення запасів і витрат (до нормативу), знизити залишки товарно-матеріальних цінностей через реалізацію малорухомих запасів, які не використовуються у виробництві; поповнення власного оборотного капіталу за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел. [4].

Існує багато відносних показників, за допомогою яких проводять аналіз фінансової стійкості. На сьогодні для оцінки фінансової стійкості підприємств існує дуже багато показників, які розраховуються на основі фінансової звітності. Можна стверджувати що майже усі методики мають недоліки, по-

перше – не визначеність граничних значень багатьох коефіцієнтів. Однозначних нормативів співвідношення позикових і власних коштів практично немає. Вони не можуть бути однаковими для різних галузей і підприємств. Частка власного і позикового капіталу у формуванні активів підприємства і рівень фінансового левериджу залежать від галузевих особливостей підприємства. У тих галузях, де повільно обертається капітал і висока частка необоротних активів, коефіцієнт фінансового левериджу не може бути високим.

В інших галузях, де оборотність капіталу висока і частка основного капіталу низька, він може бути значно вищим. По-друге – методики, що використовуються для оцінки стійкості підприємства охоплюють не всі сторони діяльності господарюючого суб'єкта. Наявність широкого кола показників призвело до того, що деякі практично не відрізняються і практично дублюють один одного. В різних країнах ці показники мають різні назви, й іноді завдяки особливостям перекладу.

Необхідно розробити таку методику оцінки фінансової стійкості, яка б відповідала би наступним умовам:

- повинні розраховуватися лише за даними бухгалтерської звітності;
- коефіцієнти повинні давати уяву про фінансову стійкість;
- коефіцієнти повинні мати однакову інтерпретацію (тобто зростання має бути свідченням поліпшення фінансової стійкості);
- всі коефіцієнти повинні мати нормативні значення, як мінімальні так і діапазон змін притаманні кожній галузі; [15]

Фінансова стійкість відображає такий стан фінансових ресурсів, при якому підприємство, вільно маневруючи коштами, здатне шляхом ефективного їхнього використання забезпечувати безперебійний процес виробництва і реалізації продукції й послуг, а також витрат по його розширенню й відновленню. Тому визначення меж фінансової стабільності підприємства є однією з найважливіших економічних проблем в умовах переходу країни до ринкових умов господарювання, оскільки недостатня

фінансова стабільність може призвести до неплатоспроможності підприємства, до відсутності у нього коштів для фінансування поточної і інвестиційної діяльності, а при збільшенні фінансового стану – остаточному підсумку – до банкрутства; надлишкова фінансова стабільність буде ставати перешкодою на шляху розвитку підприємства, обтяжуючи його витрати зайвими запасами й резервами.

Отже, фінансова стійкість повинна характеризуватись таким станом фінансових ресурсів, що відповідає вимогам ринку й відповідає потребам розвитку підприємства.

Діяльність будь-якого підприємства являє собою комплекс взаємопов'язаних господарських процесів, що залежать від численних і різноманітних факторів, в основному класифікації яких покладені різноманітні ознаки (рис. 1.1)

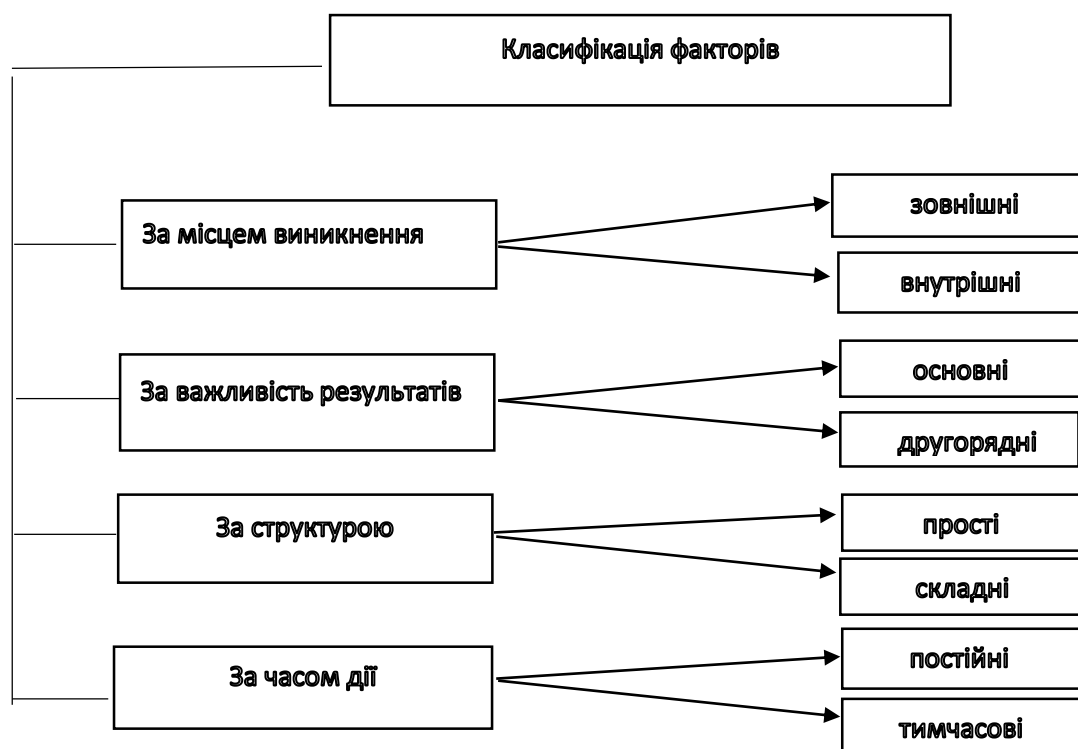

Рис. 1.1. Класифікація факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства

З огляду на ту обставину, що підприємство є одночасно й суб'єктом, і об'єктом відносин у ринковій економіці, а також те, що воно має різні можливості впливати на динаміку різних факторів, найбільш важливим уявляється розподіл їх на внутрішні і зовнішні.

З погляду впливу на фінансову стабільність підприємства визначальними внутрішніми факторами є:

- Галузева приналежність підприємства;
- Склад і структура продукції та наданих послуг, їхня частка в загальному платоспроможному попиті;
- Величина й структура витрат, їхня динаміка в порівнянні із грошовими доходами;
- Розмір оплаченого статутного капіталу;
- Стан майна і фінансових ресурсів, включаючи запаси й резерви, їхній склад і структуру;
- Технологія і модель організації виробництва й управління і т. д

До зовнішніх факторів, що впливають на фінансову стабільність підприємства, належать:

- Економічні умови господарювання;
- Пануюча в суспільстві техніка і технологія;
- Платоспроможний попит споживачів;
- Економічна і фінансово-кредитна політика уряду й прийняті ним рішення;

Законодавчі акти з контролю за діяльністю підприємства;

- Загальна політична й економічна стабільність;
- Податкова і кредитна політика;
- Конкуренція;
- Ступінь розвитку фінансового ринку;
- Ступінь розвитку страхової справи й зовнішньоекономічних зв'язків;
- Зміна курсу валют;
- Налагодженість економічних зв'язків з партнерами і т. д

Така кількість факторів поділяє і саму стійкість на види. Зокрема, стосовно підприємств вона може бути: залежно від факторів, що впливають на неї – внутрішньою і зовнішньою, загальною (цінковою), фінансовою.

1. Внутрішня стійкість – це такий загальний фінансовий стан підприємства, за якого забезпечують стабільно високий результат його функціонування. В основі досягнення згаданого результату принцип активного реагування на зміни внутрішніх та зовнішніх факторів. Зовнішня стійкість підприємства обумовлена стабільністю економічного середовища, в рамках якого підприємство діє. Її досягають відповідною системою управління ринковою економікою в масштабах усієї держави.

2. Загальна стійкість підприємства – це такий рух грошових потоків, який забезпечує постійне перевищення надходжень коштів (доходів) над їх витратами (затратами).

3. Фінансова стійкість є відображенням стабільного перевищення доходів над витратами, забезпечує вільне маневрування грошовими коштами підприємства і шляхом ефективного їх використання сприяє безперебійному процесові виробництва та реалізації продукції. Тому фінансова стійкість формується в процесі всієї виробничо-господарської діяльності та є головним компонентом загальної стійкості підприємства.

Аналіз стійкості фінансового стану на ту чи іншу дату дає змогу відповісти на питання: наскільки правильно підприємство керувало фінансовими ресурсами протягом періоду, який був попереднім цій даті.

Важливо, щоби стан фінансових ресурсів відповідав потребам розвитку підприємства, оскільки недостатня фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності підприємства і нестачі у нього коштів для розвитку виробництва, а лишки – перешкоджати розвитку, обтяжувати витрати підприємства зайвими запасами та резервами. Таким чином, суть фінансової стійкості визначається ефективним формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів.

Недостатня фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності підприємства й відсутності у нього коштів для розвитку виробництва і взагалі діяльності підприємства.

Надлишкова фінансова стійкість також негативно впливає на виробничо-торговельну діяльність, оскільки є гальмом її розвитку, збільшуючи затрати підприємства надлишковими запасами і резервами.

Тому, фінансова стійкість повинна характеризуватися таким станом фінансових ресурсів, який відповідав би вимогам ринку і водночас задовольняв потреби розвитку підприємства.

Аналіз фінансової стійкості підприємства можна розподілити на два етапи:

1. оцінювання фінансової стійкості – розрахунок відносних та абсолютних показників, що ґрунтуються на порівнянні активів та їх джерел фінансування;

2. оцінювання запасу фінансової стійкості – аналіз критичного обсягу реалізації, зони безпеки, операційного та фінансового левериджу

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ І ЛІКВІДНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА «ЮНІСТЬ»

2.1 Коротка характеристика підприємства

ПрАТ «ШП «Юність» зареєстроване Подільською районною у м. Києві Державною адміністрацією 14 травня 2003 року за № 1 071 107 0005 002509. Протягом 2019 року будь-які події розвитку ПрАТ «ШП «Юність» (в тому числі злиття, поділ, приєднання, перетворення, виділ) не відбувалися. 13.04.2019р. загальними зборами акціонерів було прийнято рішення про зміну найменування емітента на Приватне акціонерне товариство «Швейне підприємство «Юність».

Управління і контроль за діяльністю ПрАТ «ШП «Юність» здійснюють наступні органи управління: - Загальні збори акціонерів товариства; - Наглядова рада; - Правління. Контроль за фінансово-господарською діяльністю Правління ПрАТ «ШП «Юність» здійснює Ревізійна комісія. Вищим органом ПрАТ «ШП «Юність» є Загальні збори акціонерів. Загальні збори акціонерів мають право приймати рішення з будь-яких питань діяльності товариства, що віднесені до порядку денного Загальних зборів акціонерів у порядку, встановленому Статутом ПрАТ «ШП «Юність». Наглядова рада контролює і регулює діяльність Правління ПрАТ «ШП «Юність». Правління чи Голова Правління здійснює керівництво поточною діяльністю товариства, підзвітний та підконтрольний Загальним зборам акціонерів і Наглядовій раді, організовує виконання їх рішень. В наступному році Товариство не планує розширювати свою діяльність. Зміни в організаційній структурі у відповідності з попереднім звітним періодом: відсутні.

Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу (осіб) - 13 Середня чисельність позаштатних працівників та осіб, які працюють

за сумісництвом (осіб) – 1 Чисельність працівників, які працюють на умовах неповного робочого часу (дня, тижня) (осіб) – 2 Фонд оплати праці (штатних працівників) на кінець звітного періоду -824,35 тис.грн. Профспілкову організацію не створено. Кадрова програма емітента, спрямована на забезпечення рівня кваліфікації працівників операційним потребам емітента. Кадрова політика Товариства тісно пов'язана із стратегією розвитку Товариства і є стабільною та динамічною та коригується відповідно до змін тактики підприємства, виробничої та економічної ситуації. Найголовнішим завданням у кадровій роботі залишається формування високопрофесійного колективу, здатного працювати на перспективу, застосовувати новітні управлінські технології для зміцнення матеріально-технічної бази Товариства і сучасні методи утримання лідируючих позицій на ринку збуту нашої продукції. В Товаристві зважено і обдумливо підходять до питання підбору, розстановки, підготовки та підвищення кваліфікації кадрів.

Емітент не входить до об'єднань підприємств (асоціації, корпорації, концерни, консорціуми, інші об'єднання підприємств) чи групи суб'єктів господарювання (фінансово-промислові групи, холдингові компанії тощо).

Емітент не має дочірніх підприємств, які разом із емітентом становлять єдину групу суб'єктів господарювання, пов'язаних між собою відносинами економічної та/або організаційної залежності, тому відсутня інформація щодо їх діяльності.

Фінансова звітність товариства складена на основі веденого бухгалтерського обліку згідно національних стандартів. Амортизація нараховується прямолінійним методом. Вибуття запасів відображається за середньозваженою собівартістю. Переоцінка фінансових інвестицій не здійснювалась.

Основні види діяльності: – виготовлення конструкцій лекал швейних дитячих виробів (шкільна форма) та пошиття їх на інших підприємствах України за давальницькою схемою, –торгівля дитячими швейними виробами. 99% товару мають сезонний характер продаж. Основні ринки збуту та основні

клієнти - торгівельні організації м. Києва, Київської області та інших регіонів України. Основні методи продажу - безготівковий розрахунок. Ціни доступні середньому споживачу та залежать від стабільності цінової політики держави та доходів населення. Основними конкурентами є інші швейні фабрики України, що виготовляють диятчий одяг. Товариство планує подальше придбання виробничих активів за рахунок власних обігових коштів. Основні постачальники сировини та матеріалів: Компанія «POL-TEX Janusz Wasilewicz», ПрАТ «КСК «Камволь», ТОВ «Гросс Мода», ПП Кульга, ТОВ «Альтернатива-Нова».

Правочинів, укладених протягом звітного періоду між Товариством або його дочірніми/залежними підприємствами, відокремленими підрозділами, з одного боку, і власниками істотної участі, членами виконавчого органу, з іншого боку, не було. Правочинів укладених з афілійованими особами вищезазначених осіб не було.

Товариство протягом останніх п'яти років не здійснювало значних інвестицій та придбань, пов'язаних з його господарською діяльністю. Протягом 2019 року виплати штрафних санкцій не відбувалось.

На кінець звітного 2019 року підприємство має балансовий прибуток в сумі 22,0 тис.грн., що на 11,0 тис. грн. менше, ніж було в 2018 році. Для покращення роботи товариства в 2018 році проведений змістовний, досконалий і поглиблений аналіз роботи товариства за звітний 2019 рік. Планується збільшення обсягів виробництва інших підприємствах і реалізації продукції за рахунок освоєння нових видів продукції та пошуків нових ринків збуту. Кожного місяця проводиться досконалий поглиблений аналіз роботи товариства та розробляються заходи по покращенню роботи товариства в майбутньому.

На діяльність підприємства впливають такі проблеми: високі податки, високі ціни на енергоносії, паливо, зменшення рівня доходів споживачів, інфляційні процеси, економічна криза.

Політика фінансування діяльності є одним із основних напрямків розробки загальної фінансової політики ПрАТ "ШП "Юність". З метою її розробки, підприємством передусім проводиться бюджетування на майбутній період та здійснюється фактичний аналіз показників діяльності, в т.ч. структури пасивів та активів. На підставі даних аналізу та прогнозів подальшого розвитку приймається рішення, про залучення або не залучення додаткових коштів. Підприємство відходить від практики залучення банківських кредитів і розраховує на достатність робочого капіталу для вирішення поточних потреб. В 2019р. підприємством не було залучено додаткових коштів від банків.

На наступні роки підприємство планує продовжувати виконання своїх довгострокових та короткострокових планів, пов'язаних з розширенням ринків збуту, пошуком нових платоспроможних покупців, розробкою нової маркетингової стратегії та стратегії ціноутворення. Основною метою на 2018 рік менеджмент компанії ставить підняття ефективності всіх показників діяльності, а саме: зменшення собівартості виробленої продукції за рахунок пошуку нових постачальників сировини та нових швейних підприємств для виготовлення виробів на більш вигідних умовах, впровадженні високоефективної системи управління товарним рухом, підвищення ефективності роботи персоналу.

Оскільки ПрАТ "ШП "Юність" не здійснює безпосередньо виробництво, що потребує постійного проведення досліджень та розробок, у емітента відсутня й будь-яка політика досліджень та розробок. ПрАТ "ШП "Юність" не витрачало жодних коштів протягом 2021 року на здійснення такої діяльності.

На кінець звітного 2021 року підприємство має балансовий прибуток в сумі 22,0 тис.грн., що на 11,0 тис. грн. менше, ніж було в 2020 році.

Для покращення роботи товариства в 2021 році проведений змістовний, досконалий і поглиблений аналіз роботи товариства за звітний 2021 рік. Планується збільшення обсягів виробництва інших підприємствах і реалізації продукції за рахунок освоєння нових видів продукції та пошуків

нових ринків збуту. Кожного місяця проводиться досконалий поглиблений аналіз роботи товариства та розробляються заходи по покращенню роботи товариства в майбутньому.

Судових справ не було.

2.2 Оцінка ліквідності

Ліквідність характеризує потенційну здатність підприємства своєчасно реалізувати активи та отримати грошові кошти для погашення поточних зобов'язань. Вона визначається показниками миттєвої (абсолютної), швидкої та загальної ліквідності. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (КЛ1) характеризує готовність підприємства негайно розрахуватися за поточними зобов'язаннями (2.1):

$$КЛ1 = \frac{\Gamma + \Phi 1}{ПЗ} \quad (2.1)$$

де Γ – гроші та їх еквіваленти; $\Phi 1$ – поточні фінансові інвестиції; $ПЗ$ – поточні зобов'язання і забезпечення.

Спроможність підприємства оперативно покривати потреби в ліквідності розраховується за формулою (2.2):

$$КЛ2 = \frac{\Gamma + \Phi 1 + ДЗ}{ПЗ} \quad (2.2)$$

де $КЛ2$ – коефіцієнт швидкої ліквідності;

$ДЗ$ – дебіторська заборгованість.

Коефіцієнт загальної ліквідності або коефіцієнт покриття (КП) характеризує здатність підприємства погасити поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів (2.3):

$$КП = \frac{АО}{ПЗ} \quad (2.3)$$

де АО – оборотні активи.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності підприємства «Юність» за 2020 рік (2.4) :

$$КЛ1 = \frac{181+0}{77734}=0,002 \quad (2.4)$$

Спроможність підприємства оперативно покривати потреби в ліквідності за 2020 рік (2.5):

$$КЛ2 = \frac{181+0+2486}{77734}=0,034 \quad (2.5)$$

-Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги =2300,

-Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами = 33,

з бюджетом =2,

-Інша поточна дебіторська заборгованість=151,

Отже $2300+33+2+151=2486$

Коефіцієнт загальної ліквідності або коефіцієнт покриття (2.6):

$$КП = \frac{39008}{77734}=0,50 \quad (2.6)$$

Оборотні активи :

- Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги=2300.

- Дебіторська заборгованість за розрахунками:
за виданими авансами=33,

- з бюджетом=2,

- Інша поточна дебіторська заборгованість =151

- Гроші та їх еквіваленти=181

- Рахунки в банках=181
 - Витрати майбутніх періодів=38460
 - Інші оборотні активи= 42,
- Отже, $33+2+151+181+181+38460+42=39008$

Таблиця 2.1

Показники фінансової ліквідності підприємства «Юність»

Показники	2019	2020	2021
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	2,8	0,1	0,002
Спроможність підприємства оперативно покривати потреби в ліквідності	0,01	0,2	0,034
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,2	0,3	0,5

Розрахувавши показники платоспроможності за аналізований період, грошова платоспроможність підприємства «Юність» у звітному році складає 0,002, що менше на 2,7 ніж у базисному. Хоча спостерігається зменшення даного показника проте перевищує оптимальне значення що є позитивним тобто підприємство в короткостроковий термін здатне було погасити 50 відсотків поточної заборгованості. Це вважається нормальним рівнем ліквідності.

Розрахункова платоспроможність даного підприємства з кожним роком збільшується і у 2020 збільшилась на 0,024 порівняно з 2019 роком на що мало вплив збільшення оборотних активів та зменшення поточних зобов'язань. Таке зростання показника показує збільшення платіжної можливості підприємства щодо погашення поточних зобов'язань за умови своєчасного здійснення розрахунків з дебіторами.

Ліквідна платоспроможність підприємства з кожним роком також збільшується, у 2021. становить 0,5 що на 0,3 більше ніж у 2019. Це оптимальне значення.

2.3 Оцінка фінансової стійкості

Фінансова стійкість- це стан майна підприємства що гарантує йому платоспроможність. Фінансово стійкість підприємства передбачає, що ресурси вкладені в підприємницьку діяльність повинні окупитися за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечувати самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів.

В основі забезпечення фінансової стійкості лежить рух його грошових коштів в узгоджених обсягах і в часі. що виступає як безперервний процес. Для кожного напрямку використання грошових фондів має бути відповідне джерело. У широкому розумінні активи фірми -це чисте використання коштів, а пасиви і власний капітал- чисті джерела.

Для забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання важливе значення має розподіл прибутку на дві частини. Перша, коли у формі податків та інших обов'язкових платежів він перераховується в державний і місцевий бюджети. Друга , коли прибуток залишається в розпорядженні підприємства. Прибуток на його власні потреби розподіляється на капітальні вкладення по технічному переозброєнню й розширення виробництва ,примноженню власних обігових коштів на матеріальне заохочення працівників, на соціально культурні заходи й будівництво житла ,об'єктів соціально-культурного й комунально-побутового призначення.

Методичні підходи до визначення фінансової стійкості підприємства об'єднують у три групи: коефіцієнтний; агрегатний; інтегральний [20]. Основою коефіцієнтного підходу оцінки фінансової стійкості підприємства є

обчислення та аналіз низки фінансових коефіцієнтів. Методичний підхід до визначення фінансової стійкості за допомогою фінансових коефіцієнтів є найбільш поширеним. Деякий час тому як орієнтир була державна методика в цій сфері [52]. Тож розглянемо показники фінансової стійкості на прикладі підприємства «Юність».

Таблиця 2.2

Оцінка фінансової стійкості підприємства «Юність»

Показники	2019	2020	2021	Відхилення
Коефіцієнт залучення власних і залучених коштів.	2,8	3	8,8	6
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,4	0,4	0,5	0,1
Коефіцієнт структури довгострокових вкладень	0,3	0,3	0,1	-0,2

Розрахунки фінансової стійкості підприємства «Юність» за аналізований період з 2019 по 2021 рік показали, що коефіцієнт власних і залучених коштів з кожним роком збільшується, але перевищують оптимальне значення коефіцієнта. Таке зростання даного показника свідчить про залежність підприємства від зовнішніх інвесторів та кредиторів. Тобто про зниження фінансової стійкості що є не дуже позитивним для підприємства.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу за аналізований період також збільшується проте знаходиться в межах оптимального значення. Це означає зростання частки власного капіталу, що використовується для фінансування поточної діяльності, що в свою чергу характеризує зміну у

фінансовому стані підприємства «Юність» оскільки свідчить про збільшення можливості вільно маневрувати власними коштами.

Таблиця 2.3

Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості підприємства «Юність»
протягом 2019-2021 років

Показник	Роки			Відхилення	
	2019	2020	2021	2019	2020
Власний капітал	7051	8234	10916	3865	2682
Необоротні активи	3750	3529	4319	569	790
Довгострокові зобов'язання	2980	2345	1307	-1673	-1038
Поточні зобов'язання	1751	3664	3233	1482	-431
Запаси	1934	3994	1482	-452	-2512
Короткострокові кредити банків	0	0	0	0	0

Тип фінансової стійкості - абсолютна фінансова стійкість.

На основі обчисленого трикомпонентного показника фінансової стійкості було визначено типи фінансової стійкості підприємства «Юність» протягом 2019-2021 рр.

Як в 2019 році характеризувалось абсолютною фінансовою стійкістю так і протягом наступних двох років фінансова стійкість абсолютною. Цей позитивний стан зумовлений зростанням власного капіталу підприємства у 2021 порівняно з 2020 на 2682 грн. та зменшенням розмірів довгострокових зобов'язань підприємства на 1038грн.

Отже, підприємство «Юність» характеризується абсолютною стійкістю фінансового стану. Абсолютна стійкість фінансового стану даного підприємства свідчить, що сума власних оборотних засобів перевищує

вартість запасів суб'єкта. При цьому спостерігається надлишок власних оборотних засобів або рівність суми власних оборотних засобів та запасів.

Станом на 2021 рік спостерігається збільшення усіх джерел формування запасів, що свідчить про підвищення фінансової стійкості цієї організації.

Спираючись на результати аналізу фінансової стійкості даного підприємства можна зробити висновок щодо його спроможності здійснювати господарську діяльність, отримувати прибуток в умовах економічної самостійності, а також вірогідність збереження такого стану підприємства.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКОСТЮ І ЛІКВІДНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Запровадження заходів щодо поліпшення ліквідності підприємства

Серед багатьох різних заходів, які сприяють підвищенню платоспроможності й підтримувannya ефективної господарської діяльності підприємства «Юність» виділяють, зокрема, такі:

- зміна складу керівників підприємства та стилю управління;
- інвентаризація активів підприємства;
- оптимізація дебіторської заборгованості, зниження витрат підприємства;
- продаж незавершеного будівництва;
- обґрунтування необхідної чисельності персоналу;
- продаж зайвого устаткування, матеріалів і залишків товарів;
- реструктуризація боргів перетворенням короткострокової заборгованості в довгострокові позики або іпотеки;
- запровадження прогресивної технології, механізації та автоматизації виробництва;
- удосконалення організації праці;
- проведення капітального ремонту, модернізації основних засобів, заміни застарілого устаткування.

Якщо підприємство отримує прибуток і є при цьому неплатоспроможним, треба проаналізувати використання прибутку.

Крім радикальних напрямів підвищення рівня платоспроможності підприємства потрібно проводити пошук внутрішніх резервів щодо збільшення прибутковості діяльності і досягненню беззбиткової роботи за рахунок більш повного використання виробничої потужності підприємства, підвищення якості і конкурентоздатності товарів, зниження їх собівартості,

раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, скорочення непродуктивних витрат і втрат.

Основну увагу при цьому необхідно приділити питанням ресурсозберігання: впровадження прогресивних норм, нормативів і ресурсозберігаючих технологій, використання вторинної сировини, організації дієвого обліку і контролю за використанням ресурсів, вивчення і впровадження передового досвіду в здійсненні режиму економії, матеріального і морального стимулювання працівників за економію ресурсів і скорочення непродуктивних витрат і втрат.

Необхідно надати певні рекомендації, що сприяють підвищенню ліквідності та платоспроможності підприємства «Юність». Його проблеми можливі через помилки в політиці, недооцінці ринку, недоліків в аналітичній роботі й інших причин, тому необхідно прибїгати до термінових заходів

По-перше, підприємству з хитким положенням можна поради́ти поліпшити організаційну структуру, тобто приділити увагу розвитку керування.

По-друге, необхідно оцінювати ліквідність та платоспроможність балансу шляхом розрахунків коефіцієнтів ліквідності та платоспроможності. У процесі аналізу балансу на ліквідність та платоспроможність можуть бути виявлені відхилення убік як зниження мінімально припустимих значень, так і їх істотне перевищення. У першому випадку підприємствам потрібно за місяць привести показники у відповідність із нормативними значеннями. Це можливо за рахунок скорочення насамперед кредитів, заборгованості й інших видів залучених ресурсів, а також за рахунок збільшення власних засобів.

З іншого боку, для будь-якого підприємства загальною основою ліквідності та платоспроможності виступає забезпечення прибутковості виробничої діяльності. Таким чином, якщо фактичне значення основного нормативного коефіцієнта ліквідності та платоспроможності виявляється набагато більше, ніж установлене мінімально припустиме, то діяльність такого

підприємства буде негативно оцінюватися, з погляду невикористаних можливостей, для одержання прибутку.

По-третє, допоможе також попереднє вивчення господарських і фінансових умов на місцевому ринку, специфіки клієнтури, можливостей виходу на нові ринки. Вивчення всього цього, а також прогнозування допоможе підприємству «Юність» більш точно визначити необхідну частку ліквідних засобів в активі. При цьому підприємство повинне опиратися на свій досвід.

По-четверте, підтримка ліквідності та платоспроможності на необхідному рівні здійснюється за допомогою проведення певних операцій. Підприємству «Юність». слід розширювати своє виробництво з як можна меншими витратами.

При цьому в керуванні активами підприємства слід звернути увагу на те, що керування грошовими засобами повинне бути більш ефективним, тобто необхідно планувати грошові надходження та витрати.

Велику допомогу у виявленні резервів поліпшення платоспроможності підприємства може надати маркетинговий аналіз по вивченню попиту і пропозиції, ринків збуту і формування на цій основі оптимального асортименту і структури виробництва і реалізації продукції підприємства.

3.2 Розробка заходів щодо підвищення фінансової стійкості підприємства «Юність»

За результатами дослідження підприємство «Юність» виявляє ознаки стійкого фінансового стану. але залишає резерви його покращення шляхом забезпечення запасу фінансової стійкості. З метою вирішення проблем у зниження фінансової стійкості можна структурувати на два аспекти: зовнішній та внутрішній.

Зовнішній полягає у здатності підприємство мобілізувати кошти для виконання своїх зобов'язань перед кредиторами. тобто відновити необхідний

рівень платоспроможності та фінансової стійкості. Внутрішній- це здатність забезпечити та підтримувати необхідний обсяг оборотних активів за рахунок певних джерел фінансування. тобто досягнення фінансової рівноваги. Таким чином з економічної точки зору фінансова стійкість означає дефіцит коштів для підтримання потреб в оборотному капіталі, тобто виникає поточна фінансова потреба в капіталі.

Зазначимо що проблема досягнення фінансової рівноваги обумовлює проведення оцінки як джерел. так і напрямків їх використання. виходячи з того що підприємство повинно підтримувати рівновагу між ними. враховуючи стабільність перших і призначення других. Загалом фінансова рівновага суб'єкта представляє собою відповідність, його потреба в оборотному капіталі та ресурси за видами і часом. З метою вирішення проблеми ефективного регулювання фінансової рівноваги, а також потребою в оборотному капіталі. Необхідно. по-перше визначити. що таке потреба в оборотному капіталі, і по-друге ,виявити від чого вона залежить.

У період бурхливого економічного зростання вважається нормальним якщо підприємство, виручка якого швидко зростає, вимагає пропорційного зростання потреб в оборотному капіталі, але іноді потреба в оборотному капіталі зростає швидше ніж виручка. Це викликано тим, що в період економічного зростання більшість керівників нехтує управлінням оборотними активами. Отже підприємство в період свого розвитку повинне проводити рішучі заходи для обмеження потреб в оборотному капіталі, а також попередити зростання чистого оборотного капіталу, яка може здаватися необхідною.

Одним із найбільш ефективних інструментів управління реалізацію стратегії є «дерево цілей». Тому дослідження методики застосування цих інструментів є доцільним та актуальним у сучасних ринкових умовах.

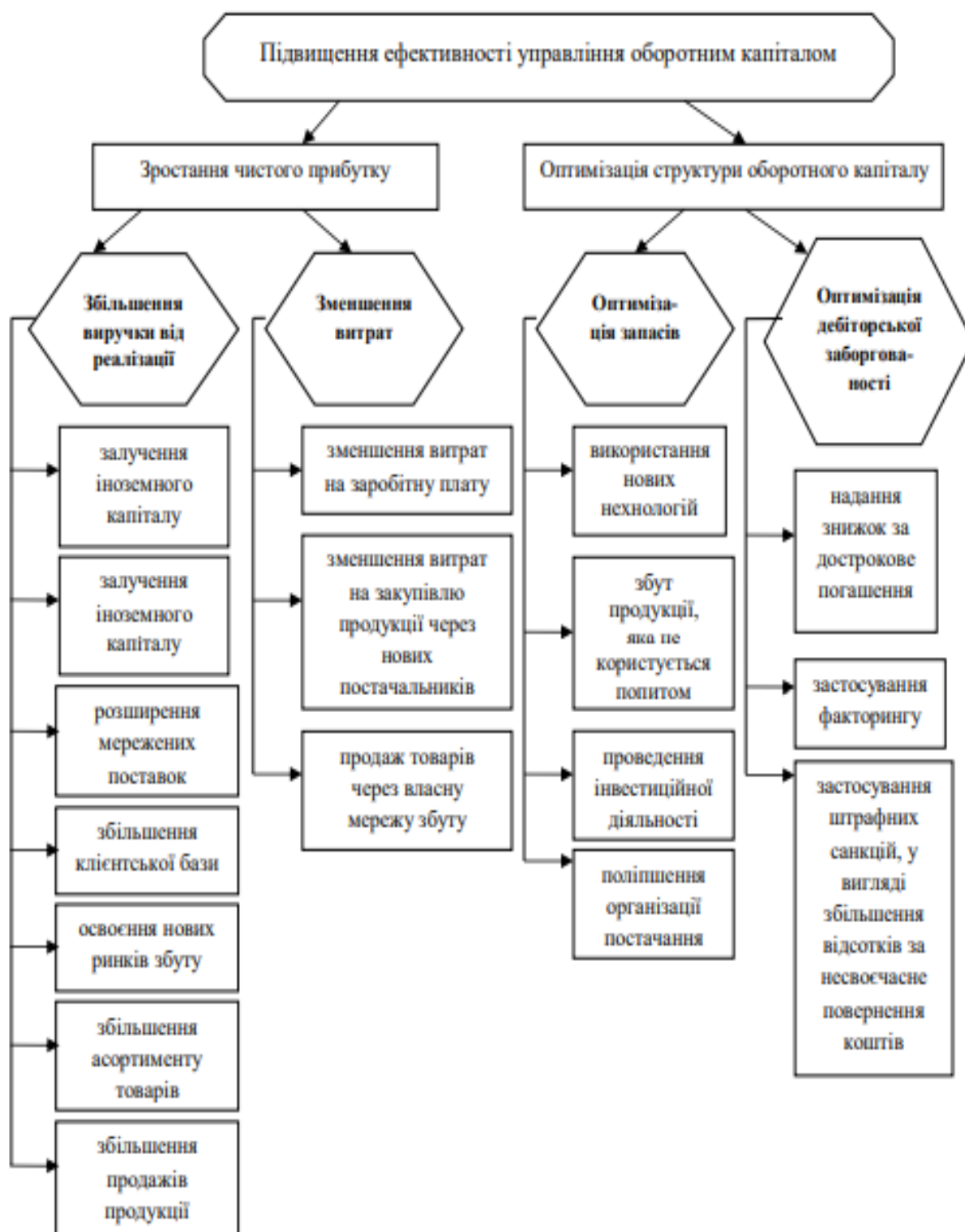

Рис 3.1 Дерево цілей [розроблено автором]

На будь-якому великому підприємстві, що має кілька структурних підрозділів і рівнів керування, складається ієрархія цілей, що є декомпозицією цілей більш високого рівня в цілях нижчого рівня.

Специфіка ієрархічної побудови цілей:

- цілі вищого рівня завжди мають більше широкий характер і більший часовий інтервал для досягнення;
- цілі нижчого рівня є своєрідним способом досягнення цілей вищого рівня.

Тобто мова йде про побудову «дерева цілей» - графічного зображення підпорядкованості й взаємозв'язку цілей, що демонструє розподіл генеральної мети на підцілі, завдання й окремі дії. Якщо ієрархія цілей побудована правильно, то кожен підрозділ, досягаючи своїх цілей, вносить свій внесок у досягнення цілей підприємства в цілому.

Вершина «дерева цілей» відповідає основному виду діяльності підприємства, і її, звичайно, називають, місією. Другий рівень «дерева цілей» відображає внутрішні цінності, яких дотримується вище керівництво організації. Оскільки вони значною мірою залежать від стилю керівництва, то їх називають стильовими цілями. Всі інші цілі називаються робочими цілями.

Основною ідеєю побудови «дерева цілей» є декомпозиція (розукрупнення) - це метод розкриття структури системи, при якому по одній ознаці її ділять на окремі складові. Декомпозиція використовується для побудови «дерева цілей», щоб зв'язати генеральну мету зі способами її досягнення, сформульованими у вигляді завдань окремим виконавцям.

Технологічними основами побудови «дерева цілей» є метод дезагрегації й метод забезпечення необхідних умов.

Метод дезагрегації цілей використовується для формалізованих цілей, які найчастіше характеризують реально існуючі або створювані об'єкти. Він базується на системному понятті об'єкта дослідження.

Майстерні з пошиття одягу нині стають все більш затребуваними. Основна причина – збільшення вартості робочої сили у Європі, де донедавна

було зосереджено ринок швейного бізнесу. У силу цих процесів йде зміщення замовлень у бік країн СНД. Це дозволяє невеликим українським швейним підприємствам брати замовлення не лише з довколишніх територій, а й з-за кордону.

Головна перевага цього бізнесу – незалежність від сезону та від стану у країні. Кожен сезон висуває свої вимоги до одягу, що робить пошиття затребуваним завжди. Поряд з цим актуальним є нанесення різних українських логотипів на одяг, пошиття української символіки, робота з індивідуальними замовленнями тощо.

Основним ринком збуту швейного бізнесу є місцеве населення (що насамперед актуальне для ремонту одягу, дрібних замовлень та ін.). Однак цим бізнес не обмежується, тому що при досить якісному просуванні можна отримувати не лише разові, а й постійні замовлення з інших регіонів.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ І НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

4.1 Загальні питання охорони праці

Охорона праці - це система законодавчих, організаційно-технічних, соціально-економічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних мір і засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я й працездатності людини в процесі праці. Завдання охорони праці полягає в тому, щоб звести до мінімуму ймовірність поразки працюючого під дією небезпечного виробничого фактора або захворювання під дією шкідливого виробничого фактора з одночасним забезпеченням комфортних умов при максимальній продуктивності праці. Закон України "Про охорону праці" визначає основні положення по реалізації конституційного права громадян на охорону їх життя і здоров'я в процесі трудової діяльності; регулює взаємини між адміністрацією і працівником в незалежності від форм власності; встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні [21].

Завданням законодавства про охорону навколишнього природного середовища є регулювання відносин у галузі охорони, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною [22]. Згідно закону України «Про підприємства в Україні» усі роботодавці повинні турбуватись про дотримання у своїй діяльності вимог законів України стосовно охорони праці та навколишнього природного середовища.

У даній дипломній роботі питання охорони праці розглядаються стосовно підприємства, де виконується безпосередньо робота за напрямом диплому та за умовами праці які визначені завданням.

4.2 Структура управління охороною праці на підприємстві

Система управління охороною праці (СУОП) є комплексом дій з підготовки, прийняття та реалізації рішень з метою виконання організаційних, технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів.

Головна мета введення СУОП на підприємстві що розглядається «ВІРТ» - забезпечення безпеки, збереження життя, здоров'я та працездатності працівників під час трудового процесу. Підприємство має наступну організаційну структуру табл.4.1

Таблиця 4.1

Структура підприємства «Юність» та його штатний розклад за завданням

Номер за журналом групи	Структурні підрозділи	Кількість працівників, Взагалі/у відділі	Примітка
1	Директор, заст. директора, технічний відділ, відділ реалізації продукції, бухгалтерія	30\6	Фахівець із охорони праці залучається із іншої організації

Згідно таблиці 4.1 пропоную наступну схему СУОП для підприємства що розглядається (рис.4.1)

Управління охороною праці здійснюється: на підприємстві у цілому — директором підприємства безпосередньо та через заступника. У підрозділах та відділах — керівниками підрозділів. Контроль за дотриманням вимог із питань охорони праці та навколишнього середовища, підготовка звітності, рішень та пропозицій щодо покращення умов праці, виконує фахівець із охорони праці.

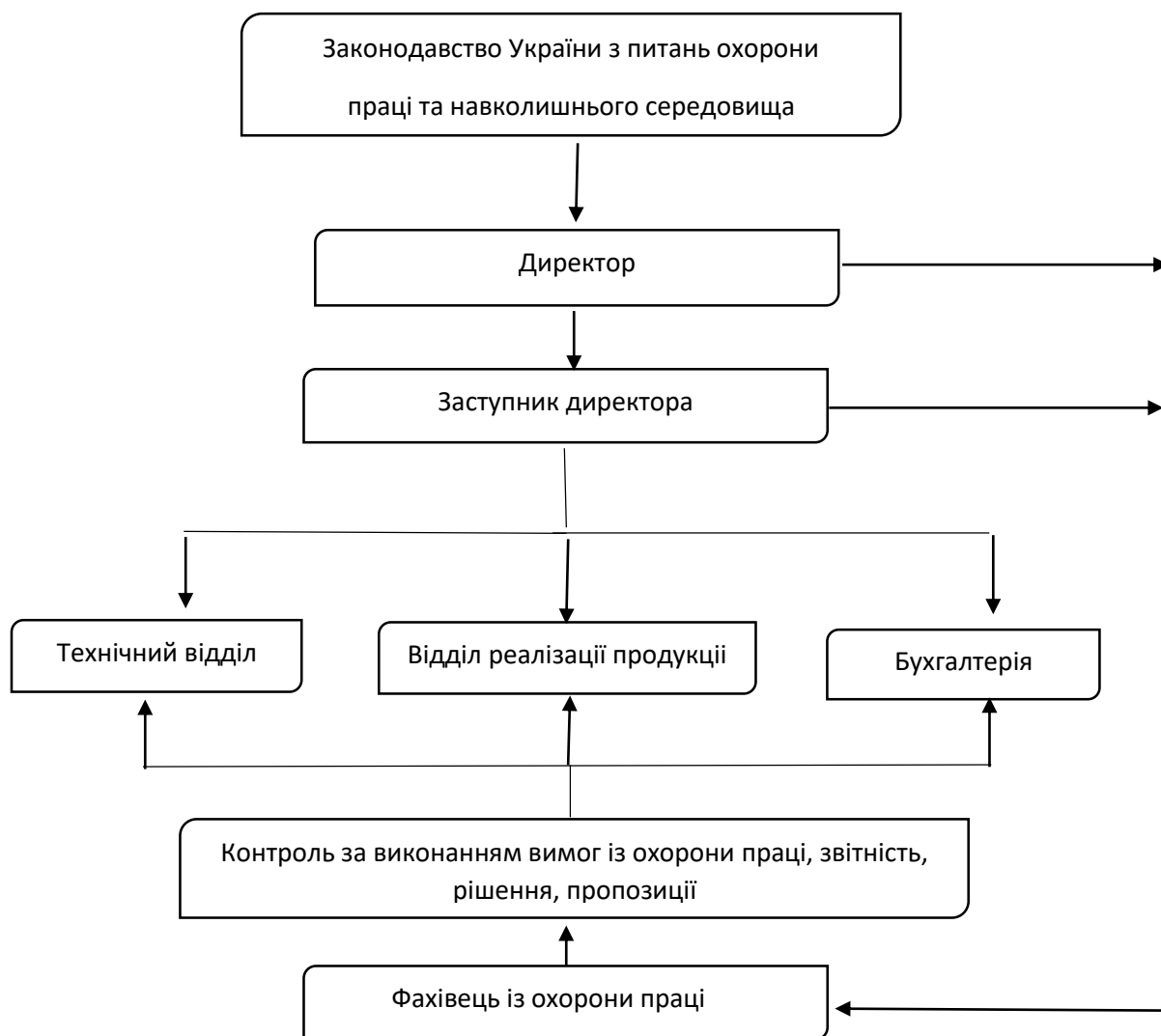

Рис. 4.1 – Структура СУОПП на підприємстві «Юність»

4.3 Загальна характеристика приміщення та робочого місця

Приміщення лабораторії, в якій проводяться дослідження та випробування за завданням наведені у таблиці 4.2

Згідно з НПАОП [23] в лабораторії може перебувати 6 працівників. Мінімальна припустима площа приміщення на 1 людину повинна складати не менш 6,0 м.

Таблиця 4.2

Загальна характеристика умов праці

Номер за журналом групи	Шкідливі та небезпечні фактори на робочому місці	Джерела утворювання небезпек	Примітка (данні наведені для технічного відділу)
1	-Електрична напруга вище 127 В; Шум; -Випромінювання – електромагнітні, радіаційні, теплові; -Статична електрика; Іонізація повітря; -Пожежна безпека у приміщенні; -Не якісне освітлення.	Кондиціонер, 6-ПЕОМ Папір, Світильники (лампи)	Розміри приміщення (м) : Довжина – 10; Ширина – 5; Висота – 3. Кількість працюючих – 6

Висновок - за умовами завдання це виконується повністю. В приміщенні відсутні умови, які можуть створювати підвищену або особливо підвищену небезпеку, тому воно відноситься до класу звичайних приміщень (згідно ПУЕ[24]). Джерелом живлення є трифазна мережа напруги 380/220 В з глухо заземленою нейтралю, з частотою 50 Гц .

4.4 Метеорологічні параметри робочої зони

Під час роботи з ПЕОМ необхідно дотримувати оптимальні метеорологічні умови. Оптимальні метеорологічні умови - сполучення параметрів, які при тривалому й систематичному впливі на людину забезпечують збереження нормального функціонального й теплового стану організму без напруження реакцій терморегуляції. Параметри мікроклімату в приміщенні повинні відповідати ГН [25]. Із урахуванням категорії роботи за

енерговитратами повинні дотримуватися параметри мікроклімату, наведені в табл. 4.4

Таблиця 4.4

Оптимальні параметри мікроклімату

Категорія робіт	Період року	Температура, °C	Відносна вологість, %	Швидкість руху повітря, м/с
Легка (Іб)	холодний	21-23	40-60	не більше 0,1
Легка (Іб)	теплий	22-24	40-60	не більше 0,2

Для підтримки в приміщенні оптимального температурного режиму відповідно до вимоги ДБН [26] є централізоване опалювання і вентиляція. У теплий період року використовується кондиціонування.

4.5 Освітлення

Особливістю роботи за дисплеєм ЕОМ є постійна й значна напруга функцій зорового аналізатора, обумовленого необхідністю розходження самосвітних об'єктів (символів, знаків і т.п.) при наявності відблисків на екрані, рядковій структурі екрана, мерехтіння зображення, недостатньою чіткістю об'єктів розходження.

Для забезпечення нормального освітлення застосовуються природне бокове одностороннє й штучне освітлення, які нормуються ДБН [27] та НПАОП [23]. По характеру зорової роботи, робота відноситься до високої точності, розряд зорової роботи III, підрозряд г. Рациональне освітлення приміщення сприяє кращому виконанню виробничого завдання і забезпеченню комфорту при роботі. Для забезпечення нормального освітлення застосовуються природне, однобічне, бічне і штучне освітлення, а також

сполучене, які нормуються санітарними нормами й правилами ДБН [27]. Дані по нормах освітлення наведені в табл. 4.5.

Таблиця 4.5

Норми природного й штучного освітлення

Мінімальний розмір об'єкта розрізювання, мм	Фон	Контраст	Розряд, підрозряд зорової праці	Нормоване значення		
				Природне освітлення КПО, %	Штучне освітлення	
					Емін, лк	Тип ламп
Від 0,3 до 0,5	Світлий	Середній	III г	1,5	300	Газорозрядні

Приміщення з постійним перебуванням людей повинно мати, як правило, природне освітлення. При виконанні роботи використовувалося природне одностороннє бокове й штучне освітлення. Нормативне значення КПО повинно бути не менш 1,5% при роботі з ПЕОМ, тому потрібно застосовувати штучне освітлення [27].

4.6 Шум та вібрація у робочому приміщенні

У приміщенні технічного відділу причинної шуму і вібрації являються апарати, прилади і устаткування: друкуючі пристрої, комп'ютери, вентилятори, кондиціонер та ін. При їхній роботі рівень вібрації не вище 33 дБ, рівень шуму не повинен перевищувати 50 дБА, що є нормою для даного виду діяльності відповідно до НПАОП [23]. Заходи по забезпеченню встановлених норм: використання спеціальних шум-поглинаючих

перегородок, застосування меблів, які сприяють зменшенню шуму і вібрації, установка апаратів і приладів на спеціальні амортизуючі підкладки.

4.7 Електробезпека

Для живлення устаткування (ПЕОМ, освітлювальні прилади) які є однофазними споживачами використовується трифазна мережа 380/220В частотою 50Гц з глухо заземленої нейтралі. Із цієї причини при роботі з електроприладами існує потенційна небезпека ураження людини електричним струмом, тому в правилах устрою електроустановок (згідно ПУЕ [24]) передбачені наступні заходи електробезпеки: конструктивні, схемно-конструктивні й експлуатаційні. Конструктивні - вимоги що забезпечують захист від доторкання персоналу до струмоведучих частин. ПЕОМ мають ступінь захисту IP44. Прилади освітлення IP-23. Схемно-конструктивним заходом захисту є занулення електрообладнання у приміщенні. Для користувача ПЕОМ важливим є дотримання правил безпеки експлуатації електрообладнання. Так, заборонено доторкатися до дротів та з'єднань при наявності напруги в мережі, а також самостійно проводити ремонт електрообладнання. Усі питання щодо ремонту налагодження та інше, можуть виконувати тільки електрики та відповідні фахівці, які мають допуск до роботи із електрообладнанням певної категорії.

4.8 Ергономічні вимоги до робочого місця

Робоче місце оператора ЕОМ обладнується робочим столом, кріслом і підставкою для ніг. Висота робочого стола регулюється в межах 0,68—0,80 м, а при відсутності такої можливості має складати 0,72 м. Мінімальна ширина стола 0,6 м, поверхня стола не блискуча. Робоче крісло оператора забезпечується підйимально-поворотним пристроєм з регулюванням висоти

сидіння та спинки. Розміри підставки для ніг довжина 0,4 м, ширина не менше 0,30 м. На одного працюючого з урахуванням роботи з ПЕОМ має відводитись не менше 6,0 м та не менше 20 м об'єму приміщення згідно НПАОП 0 [23].

4.9 Ергономічні вимоги до робочого місця

Закон України "Про охорону навколишнього середовища" [22] - визначає правові, економічні, соціальні основи охорони навколишнього середовища. Завдання Закону полягає в регулюванні відносин у галузі охорони праці, використанні та відновленню природних ресурсів, забезпеченні екологічної безпеки, попередженню та ліквідації наслідків негативної дії на навколишнє середовище діяльності людини, збереження природних ресурсів, генетичного фонду нації, ландшафтів й інших природних об'єктів. Під час науково-дослідницької роботи у лабораторії утворюються відходи у вигляді зношених й відпрацьованих деталей, відходів паперу, люмінесцентні лампи та ін. Всі відходи здаються в господарський блок для подальшої утилізації. Жорсткість вимог до виробництва й матеріалів, а також розробка нових виробничих й утилізаційних технологій дозволяє зменшити антропогенне навантаження на навколишнє середовище. На рис.4.2 наведено Модель системи управління оточуючим природним середовищем на підприємстві (згідно ДСТУ 14001).

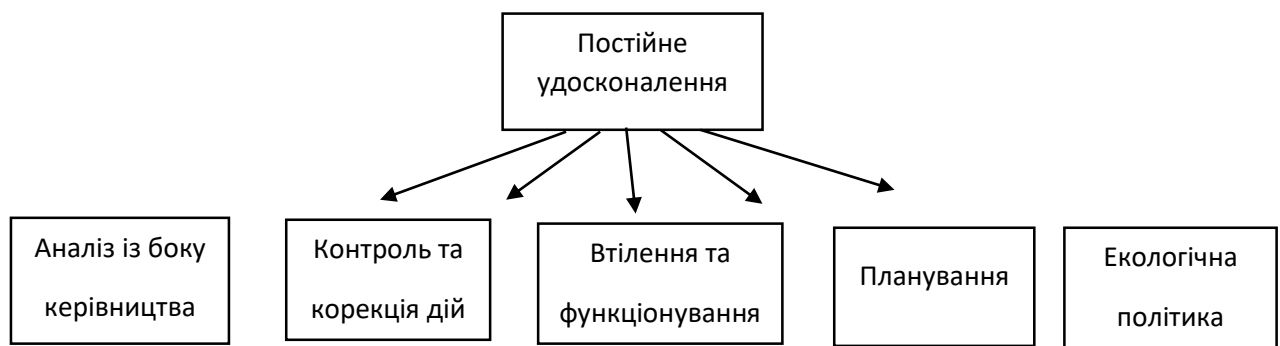

Рис.4.2 - Модель системи управління оточуючим природним середовищем на підприємстві

ВИСНОВКИ

Фінансовий стан підприємства - це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Метою оцінки фінансового стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами.

Інформаційною базою для оцінювання фінансового стану підприємства є: баланс (форма № 1); звіт про фінансові результати (форма № 2); звіт про рух грошових коштів (форма № 3); звіт про власний капітал (форма № 4); примітки до звітів з показниками та поясненнями, що забезпечують деталізацію та обґрунтованість статей фінансових звітів; статистична звітність та оперативні дані.

Можна назвати шість основних прийомів аналізу: горизонтальний (часовий) аналіз, вертикальний (структурний) аналіз, трендовий аналіз, аналіз відносних показників (коефіцієнтів), порівняльний аналіз, факторний аналіз.

Методи фінансового аналізу: неформалізовані та формалізовані методи аналізу, традиційні методи економічної статистики, математико-статистичні методи,.

Фінансовий аналіз здійснюється за допомогою таких моделей як дескриптивні, предикативні та нормативні.

Для оцінки фінансового стану підприємства треба оцінити його ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість і зробити комплексну оцінку фінансового стану підприємства.

Стійке фінансове становище підприємства є не подарунком долі або щасливим випадком його історії, а результатом вмілого, прорахованого управління усією сукупністю діяльності підприємства.

Одним з найважливіших напрямків розвитку оцінки фінансового стану підприємства є його автоматизація за допомогою таких програм як «Нострадамус», MS Excel, «Аналіз фінансового стану підприємства».

Підвищення рівня фінансової стійкості та ліквідності підприємства «Юність» полягає у пошуку резервів збільшення темпів накопичення власних джерел фінансування оборотних засобів. Результатом такого пошуку є найбільш оптимальне співвідношення фінансових ресурсів, за яких надається змога вільного маневрування грошовими коштами підприємства щодо ефективного їх використання у забезпеченні безперебійного виробничого та реалізаційного процесу, а також вкладання витрат на розширення та оновлення його матеріально-технічної бази. Тому для підприємства «Юність» постає необхідність систематично і детально аналізувати результативні показники.

Для забезпечення оптимального, задовільного рівня фінансової стійкості на підприємстві «Юність» в загальній системі його фінансового управління, повинно бути передбачена розробка і забезпечення реалізації системи аналізу та оцінки фінансової стійкості, яка є адаптованою до специфіки функціонування підприємства на ринку, а також відповідно до завдань його фінансової стратегії й політики. Для удосконалення системи управління фінансовою стійкістю і ліквідністю підприємства «Юність» повинно передбачатися ряд заходів: ефективне управління вхідними і вихідними грошовими потоками; моніторинг внутрішнього та зовнішнього стану підприємства; розробка заходів зі зниження зовнішнього впливу на підприємство; розробка антикризових планів на випадок виникненні кризових чи інших непередбачуваних ситуацій; координація роботи працівників усіх ланок підприємства; постійний контроль за виконанням поставлених завдань та їх результатів.

Найважливішими напрямками підвищення якості фінансового планування є передусім удосконалення методології формування його нормативної бази, створення умов для зростання професіоналізму персоналу, застосування комп'ютерної техніки, стимулювання розробників і виконавців планів. Це вказує на інтеграцію наукових, методичних, виробничих та трудових чинників ефективного фінансового планування. Подальші заходи щодо підвищення фінансової стійкості і ліквідності підприємства «Юність» доцільно проводити на основі дослідження та обґрунтування етапів фінансового планування підприємства, аналізу шляхів підвищення обсягів виробництва та реалізації продукції, виручки від її реалізації та зростанню прибутку підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дем'яненко І.В. Фінансова стійкість підприємств та її бюджетно-податкове регулювання // Фінанси України. – 2015. – № 5. – с. 127 – 129.
2. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2016.– 52 с.
3. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: Монографія. – К.: КНЕУ, 2016.
4. Науменкова С.В. Інституційний розвиток фінансового сектору України/С.В. Науменкова, С.В. Міщенко//Фінанси України. - 2015. - №7. - С.66
5. Чемчикаленко Р.А., Майборода О.В., Дьякова Ю.Ю. Напрями підвищення ефективності оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства. [Електронний ресурс] Економіка та суспільство. 2017. №12. С. 642 648. Режим доступу https://economyandsociety.in.ua/journals/12_ukr/106pdf
6. Заїчко І.В. Фінансова стійкість підприємств як інструмент реалізації фінансової безпеки [Електронний ресурс]: «Молодий вчений» No10 (74) 2019р.- Режим доступу: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjExPPWzY_wAhXBllsKHSYTBVE4ChAWMAN6BAgJEAM&url=http%3A%2F%2Fmolodyvcheny.in.ua%2Ffiles%2Fjournal%2F2019%2F10%2F137.pdf&usg=AOvVaw1NggSHj57Dze14YMm0bvBG
7. Чемчикаленко Р.А., Майборода О.В., Линьова А.С. Особливості оцінки та аналізу фінансової стійкості підприємства [Електронний ресурс]: Гроші ,фінанси та кредит. Випуск 32 - 2019р. – Режим доступу: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjExPPWzY_wAhXBllsKHSYTBVE4ChAWMAF6BAgCEAM&url=http%3A%2F%2Fwww.marketinfr.od.ua%2Fjournals%2F2019%2F32_2019_ukr%2F57.pdf&usg=AOvVaw2ahrN_gPmxgGv50dy-8Cku.
8. Пігуль Н.Г.,Клименко А.В., Пігуль Є.І. Аналіз фінансової стійкості підприємств України [Електронний ресурс]: Приазовський економічний

вісник. Випуск 1(12) - 2019р. – Режим доступу:
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjSrqfXyY_wAhXOs4sKHW2C_UQFjACegQIAhA&url=http%3A%2F%2Fpev.kpu.zp.ua%2Fjournals%2F2019%2F1_12_uk%2F35.pdf&usg=AOvVaw3vPWlhXYDhU3qR2l3n4xQT.

9. Козлова О.С. Методика оцінки фінансової стійкості підприємства [Електронний ресурс]: «Молодий вчений» No10(50) - 2017р.- Режим доступу:https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjptc2TY_wAhXjioKHxVNBDg4ChAWMAd6B_AgFEAM&url=http%3A%2F%2Fmolodyvcheny.in.ua%2Ffiles%2Fjournal%2F2017%2F10%2F207.pdf&usg=AOvVaw1simH5bIt4NdMAgAZd3rB6

10. Щербань О.Д., Борзенкова О.І. Визначення сутності ліквідності та ділової активності [Електронний ресурс]: Економіка та управління підприємствами. Випуск 32 - 2019р. – Режим доступу:
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi6hN240Y_wAhVryoKHVNYBzQQFjADegQICBAD&url=http%3A%2F%2Fwww.marketinfr.od.ua%2Fjournals%2F2019%2F32_2019_ukr%2F40.pdf&usg=AOvVa_w0C21ul5jq9Wh-lK2330wVU

11. Люта О.В., Пігуль Н.Г.,Глядько К.,Теоретичні засади управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств[Електронний ресурс]: Вісник СумДУ: Серія «Економіка» No 4 - 2019р.- Режим доступу:
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi6hN240Y_wAhVryoKHVNYBzQQFjABegQIAxAD&url=https%3A%2F%2Fvisnyk.fem.sumdu.edu.ua%2Fmedia%2Fattachments%2F2019%2F12%2F20%2F2-14-23.pdf&usg=AOvVaw2S_tg0jOME-0qZf3X-LyEu

12. СМІДА [Електронний ресурс]-Режим доступу:
<https://www.smida.gov.ua/>

13. Ліснічук О.А.,Нестерчук Т.А., Методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства[Електронний ресурс]: Економіка та управління підприємствами. Випуск No18 - 2018р. – Режим доступу:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjzuumHtJLwAhVQNOwKHQ3DWcQFjAAegQIAhAD&url=http%3A%2F%2Feconomyandsociety.in.ua%2Fjournals%2F18_ukr%2F63.pdf&usg=AOvVaw2SPjMZc8R7927LllJcj1 pZ

14. Відносні показники ліквідності і платоспроможності / В. Р. Кобилецький [Електронний ресурс]: Онлайн-журнал «Financial Analysis online»- Режим доступу: <https://www.finalon.com/metodyka-rozrakhunku/102-vidnosni-pokaznyky-likvidnosti> (дата звернення: 01.03. 2020)

15. Показники фінансової стійкості:[Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://fin-admin.com> (дата звернення: 24.04.2019)

16. Кобилецький В. Р., Коефіцієнт фінансової стійкості / В. Р. Кобилецький [Електронний ресурс]: Онлайн-журнал «Financial Analysis online» -Режим доступу: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/349-koefitsient-finansovoji-stijkosti> (дата звернення 04.08.2017)

17. Коефіцієнт фінансової стійкості [Електронний ресурс]: Фінансова стійкість Випуск No18 - 2018р. – Режим доступу http://agrariy.com/article_page.php?page=6&name

18. МЕТОДИКА ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА[Електронний ресурс]: Фінансова стійкість підприємства. Випуск 32 -2019р Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/10/207.pdf> (дата звернення 04.08.2017)

19. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” – К.: Україна. – 1991. - 59 с. (з усіма редакціями до 2017 року)

20. НПАОП 0.00-1.28-10 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин/ Зареєстровано в Міністерстві юстиції України. за N 293/17588

21. Правила улаштування електроустановок. ПУЕ.– Харків.: Форт – – 728 с.

22. Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Гігієнічні нормативи ГН 3.3.5-8-6.6.1 2002 р. Видання офіційне Київ, – 46 с.

23. ДБН В.2.5-67:2013. Опалення, вентиляція та кондиціювання . -К.: Мінрегіон України, 2019.-147 с

24. ДБН.В.2.5 – 28-2006 . Природне і штучне освітлення. – К.: Мінбуд України, - – 74 с.

25. НАПБ Б.03.002 – 2007 Норми визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою. Наказ МНС від №883.

26. ДСанПін 3.3.2.007– 98 Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин. – К.: ГСЕУ України, – 21 с.

27. ДБН В.1.1 – 7- 2020. Захист від пожежі. Пожежна безпека об'єктів будівництва. – К. – 41 с.

28. ДСТУ ISO14001 - 97 – 14012-97. Система управління навколишнім середовищем – К.:ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАИНЫ – 225 с.

29. Types of Financial Analysis – [Електронний ресурс]:- Режим доступу :<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/finance/typesoffinancialanalysis/>

30. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник / М. Р. Лучко, С. М. Жукевич, А. І. Фаріон – Тернопіль:, ТНЕУ, – 2017 – 304 с.

31. Чепка В.В. Фінансова стійкість: сутність та фактори впливу / В.В. Чепка // Економіка і суспільство. – 2017. – С. 649–655.

32. Абрамова І.М. Управління запасом фінансової стійкості підприємства / І.М. Абрамова // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2018. – № 2. – С. 30–36.

33. Башнянин Г.І. Фінасова стійкість суб'єктів господарювання та шляхи її покращення / Г.І. Башнянин // Економіка і суспільство. – 2017. – № 1. – С. 65–68

34. Борщук І.В. Показники фінансової стійкості як складова виміру ефективності функціонування підприємства / І. В. Борщук, О. В. Глушко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2017. – № 22. – С. 17–21.

35. Гапак Н.М. Особливості визначення фінансової стійкості підприємства / Н.М. Гапак, С.А. Капштан // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2018. – Випуск 1 (42). – С. 191–196

36. Гапак Н.М. Особливості визначення фінансової стійкості підприємства / Н.М. Гапак, С.А. Капштан // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2017. – Вип. 2 (46). – С. 121–127

37. Brigham E. F. Financial Management: Theory & Practice. / E. F. Brigham 13th ed.. - South-Western College Pub., 2017. - 1186.

38. Чумак О. Економічна діяльність підприємств: сутність, концептуальна парадигма, регулювання / О. Чумак // Економічний дискурс. – 2019. – Випуск 2. – С. 104-112.

39. Івченко Л. В., Федорченко О. Є. Аналіз фінансового стану підприємств: інформаційне та методичне забезпечення [Електронний ресурс] / Івченко Л. В., Федорченко О. Є. – Режим доступу: file:///D:/Foa_2017_1_17.pdf

40. Косарева І. П., Хохлов М. П., Бірюкова В. В. Дослідження теоретичних основ фінансового стану підприємства / Косарева І. П., Хохлов М. П., Бірюкова В. В. // Економіка та управління підприємствами – 2018. – Вип.19 – С. 104

41. Попова С. П., Пилипенко А. В. Методи оцінки та шляхи стабілізації фінансового стану підприємства /Попова С. П., Пилипенко А. В. // Наукові записки – 2017. – Вип.17 – С. 30

42. Школьник І. О., Боярко О. В., Дейнека О. В. та ін. Фінансовий аналіз : навч. посіб. [Електронний ресурс] / Школьник І. О., Боярко О. В., Дейнека О. В. та ін. – Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreamdownload/123456789/50318/5/Shkolnyk_%20Finansovyi%20analiz.pdf
43. Akpoviro, K. S., Olalekan, A., Alhaji, S. A. (2018). Moderating Influence of Strategic Human Resources Management Practices on Small-Medium Firm Performance. *Business Ethics and Leadership*, 2(4), 99-107. [http://doi.org/10.21272/bel.2\(4\).99-107.2018](http://doi.org/10.21272/bel.2(4).99-107.2018)
44. Jafarzadeh, E., He, Shuquan (2019). The Impact of Income Inequality on the Economic Growth of Iran: An Empirical Analysis. *Business Ethics and Leadership*, 3(2), 53-62. [http://doi.org/10.21272/bel.3\(2\).53-62.2019](http://doi.org/10.21272/bel.3(2).53-62.2019)
45. Karintseva, O., Benetyte, R. (2018). Estimation of Efficiency of State Regulation in Economic Restructuring Based on the Environmental Factor. *SocioEconomic Challenges*, 2(1), 91-102. DOI: 10.21272/sec.2(1).91-102.2018
46. Vasilyeva, T., Kozyriev, V. (2017). Scientific and methodical approaches to determining the center-orientation of financial conglomerates with the factor and cluster analysis. *Business Ethics and Leadership*, 1(1), 5-15. Doi: 10.21272/bel.2017.1-01
47. Zaitsev O. V. Monetary Inflation and its Connection with Rising Prices / O. V. Zaitsev // *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. – 2016. – Vol. 7. – № 3. – С. 698–707.
48. Vynnychenko, N., Majewska, U. (2017). Evaluation of business ethics for the formation of public finance. *Business Ethics and Leadership*, 1(1), 40-45. Doi: 10.21272/bel.2017.1-05
49. Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: [Електронний ресурс] затверджене наказом Міністерства фінансів України від 26.01.2001 №49/121.. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01#Text>

